

Spellessen met Pluk van de Pet- teflet

1 januari 1981

Auteur: Nancy Scholten

Volume: 12

Nummer: 4

Pagina's: 38-48

Documenten

- [moer_jrg12_039.pdf](#)

nancy scholte n kolo b spellessen me t spellessen pluk van de petteflet nancy schol-
ten is onderwijzeres en docente dramatische vorming collega s vroegen haar wel
ns om een leergang poppenspel of een opzetje voor een serie dramalessen ze be-
dacht dan altijd wel een aardige les maar was daar nooit zo tevreden over omdat
ze niet wist of datspe nou juist wel t geschikste was voor die klas op dat moment
ze kwam toen op het idee haar eigen ervaringen met spellessen die voortkwamen
uit de avonturen van pluk van de petteflet tot een model te verwerken veel
leerkrachten ken nen dat boek wel wie aan de hand van dit artikel spellessen geeft
bij dit boek zal letter lijk spelenderwijs handig worden in het geven van allerlei
soorten spellessen zo krijg je ideeën om ook ns wat met een ander boek te werken
voor een integratienummer van moer ligt het voor de hand om een typisch voor-
leesboek te nemen als uitgangspunt daar kun je mee werken met leerlingen die
nog niet kunnen lezen beginnen te lezen en al lezen in het volgende stuk wil ik
duidelijk maken hoe door het verhaal dan door een opklimming in je aan de hand
van een bepaald boek pluk van de moeilijkheidsgraad het is moeilijk om aan te
petief et van annie m g schmidt een aantal geven welke spel oefening moeilijker is
dan de an spellessen kan geven dere ik zal eerst in het ko rt duidelijk maken wat
voor mij de waarde van spel is daarna zal ik uitleggen waarom spel waarom ik
gekozen heb voor dit boek in het bij zonder dan geef ik wat algemene opmerkin-
gen het lijkt me niet zo makkelijk om mensen die over de lessen en behandel ik
elke spelles apart niets in spel zien te overtuigen van de waarde in de loop van
deze reeks lessen komen allerlei van spel dat is mijn bedoeling ook niet ik heb spel
en speelvormen aan bod wie de hele reeks dit stuk geschreven voor mensen die
wel met spel heeft doorgewerkt moet in staat zijn om bij een willen werken maar
zich er nog wat onzeker mee boek van eigen keus eigen spellessen te ontwer-
voelen pen toch wil ik wel wat argumenten noemen voor de opbouw van de spel-
lessen wordt meer bepaald het gebruik van spel 38 157 j kinderen spelen graag ze
spelen graag spelletjes om aan elkaar en met elkaar te leren en ze spelen graag
toneel spel is een manier die wat leren ze dan kinderen gebruiken om de wereld t

e leren ze leren met hun eigen taal om te gaan ze leren kennen aangeboden situaties te verbeelden in taal gebaar spel is een sociaal gebeuren met elkaar werk je en beweging ze leren zich in te leven in nieuwe een spel uit met elkaar los je de problemen op situaties ze leren hun fantasie vorm te geven ze die je tegenkomt soms geef je ook een voorstel bewegen functioneel lings voor anderen ook dat is een gezamenlijk ge dit lijken me argumenten genoeg beuren het commentaar dat je elkaar in spel geeft kan hard zijn maar het heeft een andere waarom een voorleesboek kwaliteit dan het commentaar dat je krijgt van een leerkracht die toch al zoveel weet en kan voorlezen of vertellen aan een groep kinderen de leerkracht schept voorwaarden voor spel heeft iets heerlijk het geeft mij altijd het tevre maar is er verder niet bij aanwezig als leerkracht den gevoel dat we met z n allen met een ding be de kinderen krijgen in spel dus volop gelegenheid zig zijn allemaal uit vrije wil de beleving van de 39 kinderen is het belangrijkste zulke momenten toneelspel met alles drop en d ran zijn nog steeds zeldzaam op school veruimen van de mogelijkheden op taalge ik heb deze serie lessen geschreven met leerlingen bied van zes of zeven jaar in mijn hoofd met die leef tijd heb ik ook de meeste ervaring opmerkingen vooraf je hoeft niet te wachten tot de basisschool er is ik heb deze oefeningen steeds bekeken op hun om met een voorleesboek te beginnen op de haalbaarheid binnen een klassesituatie ik wil dat kleuterschool is voorlezen belangrijk kinderen in het voor een leerkracht die druk bezig is met de eerste klas krijgen een vertrouwd gevoel als er 1001 dingen haalbaar en leuk blijft om deze spel wordt voorgelezen bij voorlezen speelt de lees lessen te geven vaardigheid van de leerlingen geen rol bronnen zijn voornamelijk mijn eigen ervaringen met spelen met kinderen in die leeftijdsfase waarom dit voorleesboek organisatie als het nodig is zal ik bij de lessen specifieke aandachtspunten voor de organisatie ik heb uk genomen omdat het aan veel voor noemen waarden voldoet om kinderen van zes a zeven ik had zelf mijn klas zo ingericht dat je door jaar te blijven boeien het is dicht bij huis de op schuiven een open ruimte in het midden kon ma tredende figuren zijn heel herkenbaar er zit een ken ook handig voor het in de kring zitten als knap opgebouwde spanningslijn in humor enga zo n opstelling niet mogelijk is dan is het in elk gement wat wil een mens nog meer en de geval nodig datje nagaat of iedereen vanaf zijn grote hoeveelheid afgeronde hoofdstukken ma plaats het spel kan zien zie afb 1 ken het mogelijk om elke dag een avontuur voor hoe komt iedereen aan de beurt ook de kinde te lezen ren die liever kijken en er moeite mee hebben om ik heb dit boek verschillende keren voorgelezen in het middelpunt van de belangstelling te staan aan kinderen bij mij in de eerste klas ook kin ik denk dat bij spel iedereen altijd meedoet deren die het boek al kenden van de kleuter ook het kijken is erg belangrijk in de eerste klas school of thuis wilden het graag nog s horen is de grens tussen kijken en meedoen zelfs erg meestal deed ik er enkele maanden over voor het vaag ik kom daar op terug uit was lekker langzaam duur veertig hoofd verder geloof ik dat het goed is om af te wachten stukken geeft ongeveer acht weken bij een hoofd tot kinderen uit zichzelf gaan spelen doe nou stuk per dag mee het is zo goed voor je lijkt me een filosofie het boek telt veel verschillende karakters waar die niet best werkt ik denk dat je houding moet door je een gevarieerde hoeveelheid personages zijn

afwachtend maar oplettend verder komen kunt laten spelen en bij het maken van een klei kinderen die niet zo gemakkelijk uit zichzelf spe ne produktie veel mogelijkheden hebt len wel aan bod bij improvisaties waarbij de op ook de aanwezigheid van veel dialoog nodigt uit dracht wordt gegeven om in groepjes af te spre tot spelen ken ze kiezen dan vaak een rol die bij ze past een laatste voor mij heel belangrijke reden om die ze aankunnen dit boek te nemen is de populariteit ervan bij ook kun je deze kinderen helpen door ze in de leerkrachten in de lagere klassen poppenkast te laten spelen of met maskers voor tenslotte kunnen deze kinderen bij een produk d e l esse n tie op alle mogelijke manieren meedoen zonder zelf mee te spelen decors maken schminken ik heb bij het maken van deze lessen vooral aan kleding en rekwisieten maken dacht besteed aan tussen het spelen en het voorlezen moet weinig beweging tegen het vele stilzitten dat nog tijd zitten t beste is om direct na het voorlezen steeds gebeurt op school inleiding is dan ook te spelen op die manier houd je de beleving vaak een bewegingsoefening voor iedereen vers binnen de beperkte ruimte van de klas buitenlandse kinderen in je klas kun je als ze nog herkennen bespreken en spelen van de eigen maar net in nederland zijn niet verbaal bereiken situatie maar wel op andere manieren het zien van spel integratie met de andere expressievakken kan door z n niet verbale kanten die kindere n 40 spreken van de improvisaties meedoen en de ne derlandstalige kinderen het niet als vanzelfspre kend beschouwen dat je kinderen die jouw taal niet spreken automatisch opzijschuift i l het boek korte inhoud en opbouw pluk zoekt een huis en vindt het met behulp van d ollie de duif hij gaat wonen in het ronde ka mertje boven op de petteflet en leert daar veel vrienden kennen meneer p en de familie stam per vader met zes kinderen de majoor en ook enkele vijanden mevrouw helderder die alles wil schoonmaken en de flettekat het boek heeft vier delen 1 avonturen rond de pefieflet blz 7 57 dit gebruik ik voor een grote serie lessen die ik qua vorm zo veelzijdig mogelijk tracht te maken je kunt uit deze serie lessen een keuze maken af hankelijk van tijd en sfeer alles doen lukt niet en is niet nodig de lessen zijn aparte eenheden 2 de vakantie in egorijk aan zee b r 58 78 dit vakantieverhaal gebruik ik voor het maken van een poppenspel waarbij je voor integratie met andere vakken kunt zorgen 3 de strijd om het behoud van de tortel-tuin blz 79 141 een mooi afgerond verhaal met veel verschillende figuren heel goed tot een produktie te verwer ken 4 de krullenaar dit laatste deel van het boek vind ik een soo rt aanhangsel de grote strijd is al gestreden en dit verhaal heeft een wat kunstmatig aandoende afb 1 deze plattegrond gaat uit van een klas spanning daarom maak ik hier geen lessen voor met dertig kinderen bij spel schuift ieder z n die zouden er voor mijn gevoel wat bij hangen stoel en tafel wat naar de muur halve kring deel ik houd me aan de verdeling in drieen allegaartje op stoelen deel op de grond poppenspel produktie stimuleren je kunt het verband laten zien tussen hoofdstuk 1 pluk vindt ee n hu isj e de illustraties van fiep westendorp die een sterk verhalend karakter hebben en het spel ook kun na lang zoeken vindt pluk een woning in de vorm je met de leerkracht voor de niet nederlandstali van het torenkamertje bovenop de petteflet o nt gekinderen afspreken om geregeld te praten over meeting met zaza de kakkerlak meneer p en me het voorleesboek zodra de kinderen de taal begin vrouw helderder die druk met haar vernietigende

nen te beheersen spuitbus in de weer is zorg er vooral voor dat deze kinderen bij het af organisatie ruimte gemaakt in het midden van 41 de klas de kinderen zitten in een halve kring op hoofdstuk 2 de stampertjes hun stoeltjes bij gebrek aan ruimte zitten ze op hun eigen plaats dit hoofdstuk begint met een verdwaald stamduur van de les ongeveer drie kwartier pertje pluk brengt het mee naar huis en maakt tijd van de dag voor de pauze middagpauze of dan kennis met de hele familie stamper vier uur als er wat behoefte aan activiteit begint organisatie tafels langs de muur de kinderen te ontstaan zitten op hun stoel in een kring materiaal eventueel een lege spuitbus of iets duur ongeveer een half uur dat erop lijkt spuitbus bewaren die komt in la tijd begin van de dag het verhaal is de dag te tere lessen terug voren voorgelezen liefst s middags we zouden accent op beweging er in de kring op terugkomen accent op ervaringen delen luisteren naar el mevrouw helderder is weer s op pad met haar kaar spuitbus ik heb nodig mevrouw helderder en vijf insekten vliegen motten torren eventueel in de kring praten we over verdwalen wie t wel even uitleggen we gaan spelen mevrouw hel eens heeft meegemaakt vertelt erover aan de an derder richt de spuitbus met een sissend geluid deren gebruik hier de regels die je zelf voor een op de insekten die verdoven en maken daarbij kringgesprek hebt afgesproken geluid als de verdoving is uitgewerkt komen ze een verhaal dat naar jouw mening speelmogelijk langzaam weer tot leven heden heeft laat je een van de kinderen nog eens je kan deze opdracht ook zonder geluid laten navertellen dus marcel heeft iets verteld moni spelen mevrouw helderder maakt dan alleen de que vertelt het verhaal van marcel na beweging van spuiten de insekten moeten haar samen met de andere kinderen en degeen van wie bewegingen goed in de gaten houden het verhaal komt maken we aanvullingen en ver je kan bijvoorbeeld twee of drie groepjes de eer anderingen als dat nodig is ste opdracht kort laten doen dan doen de an je vat samen en stelt met de klas vast wat het be dere groepjes opdracht twee gin midden en eind van het verhaal zullen zijn daarna kunnen kinderen die daar zin in hebben bewegingsopdracht voor de hele klas indien te veel of te druk in delen laten doen terwijl de het verhaal spelen tot slot kan het kind dat met het verhaal gekomen is vertellen wat er anders overige kinderen kijken was geworden en wat hetzelfde gebleven is we gaan onze stoel net als mevrouw helderder schoonmaken tot er geen stofje meer op zit vooraf kun je samen bespreken waarmee de stoel hoofd stuk 3 duizeltje e wordt schoongemaakt stofdoek dweil borstel aagje redt het eekhorentje duizeltje en wordt enz daarbij smerig extra opdracht schoonmaken met een boze bui organisatie ieder op de eigen plaats in de klas vrolijke bui rustig enz je leest het hoofdstuk voor tot ik kom toch tot besluit een spelletje in het kader van het zei ze kennismaken met de verschillende hoofdfiguren hoe praten pluk zaza en alle anderen duur een half uur als de kinderen wat verschillende stemmen heb tijd elk moment van de dag ben gevonden gaat er een op de gang de klas accent op de tekst spreekt een stem af die een van de kinderen doet drie kinderen krijgen als opdracht dat ze samen en geraden moet worden door degeen die op de dit stukje gaan spelen zonder verdere voorberei gang gestaan heeft je kunt aandacht besteden ding vaak vraag ik van tevoren wie wil er aagje aan wat zegt die iemand hoe zegt ie het zijn wie wil duizeltje spelen enz zo ontstaan dit spel kun je vaker spelen

het wordt leuker er vanzelf groepjes je kan natuurlijk ook groep naarmate er meer verschillende stemmen zijn jes zich laten vormen die dan even een rolverde ling afspreken als de kinderen iets spelen dat letterlijk is voor gelezen in de klas mengen de toeschouwers zic h 42 vaak in het spel als de spelers een stuk overslaan spel iedereen gaat even uitrusten en op de grond of iets anders zeggen die reacties komen vaak zitten in halve kring of rij spontaan en ik vind ze meestal positief je kunt een van de kinderen loopt langs de rij als het ze niet afdoen met he stoor nou niet want dat paard dat het net gespeeld heeft we kunnen ra is nooit de bedoeling vooral kinderen op deze den wat voor paard het is houdt dat kort laat leeftijd leven zo intens mee met een hun bekend het niet iedereen doen als het te l ang duurt verhaal dat ze onmiddellijk in actie komen als er krijg je onrust iets gebeurt dat anders is dan ze verwachten we maken drie groepjes van ongeveer vijf kinde dit kunnen we bij dit stukje gebruiken zonder ren die samen het verhaal van het paard langhors dat de spelers erg in de war raken gaan spelen pluk majoor adjudant en langhors deze opmerkingen samenvoegend we laten dit twee kinderen langhors kan op de volgende stukje tekst voornamelijk dialoog spelen we let wijze geformeerd worden ten vooral op de reacties aan de kant zo komen we na een paar keer hetzelfde gespeeld te hebben tot een vrij precieze weergave van dit stukje zon der dat je zelf al te veel hoeft in te grijpen daarna kan je het hoofdstuk uitlezen want de kinderen zullen wel willen weten waar pluk en aagje naar toe gaan tot besluit kun je een klein bewegingsspel laten doen tweetallen maken een kind staat op een afb 2 stoel durft er niet af het andere kind helpt het er voorzichtig af dit spel gaat uit van duizeltje het verhaal langhors kan nu gespeeld worden de eekhoorn met hoogtevrees die door aagje uit met de opdracht dat je er niet bij mag praten zo de boom wordt gered blijft de aandacht gericht op de beweging suggestie om het voor de kinderen wat begrijpe h o ofdstu k 4 l ang ho rs en de m ajoo r l ijker te maken het geluid op de televisie is uitge vallen maar je moet toch duidelijk laten zien wat pluk redt langhors het paard uit het water er gebeurt organisatie deze les kun je het beste geven aan het is deze keer niet nodig dat we naar elkaar een halve klas in een wat grotere ruimte gym kijken de kinderen zouden dan weer zo lang stil zaal speellokaal blote voeten z i tten na die beweeglijke inleiding koelen dan te duur ongeveer drie kwartier snel af bovendien is het prett i g om gebruik te tijd afhankelijk van beschikbaarheid van de maken van de beschikbare ruimte we kunnen dit ruimte spelen eventueel ook beschouwen als repetitie materiaal kleden lappen krijtje van een voorstelling voor de andere helft van de accent op beweging klas het is handig om bij voorbaat de speelterreinen dit is een les over paarden loop maar s door el van de drie groepjes met een krijtje op de vloer af kaar heen alsof je een paard bent loop als een te bakenen oud paard een poneypaardje een paard dat een dus nog eens voor alle duidelijkheid de leerlin kar trekt een circuspaard een heel jong paard gen spelen niet voor publiek ze spelen met een paard dat over allerlei moeilijke hekken mu elkaar de groepjes weten van elkaar dat ze elk ren en sloten moet springen de kinderen kun met hetzelfde bezig zijn je moet wel wat over nen hun paarden het beste gewoon op twee be zicht hebben als ze zo met elkaar bezig zijn je nen spelen anders zijn ze veel te gauw moe kan natuurlijk altijd even ergens inspringen als er na deze inleid-

ing moet ieder kind even stilstaan iets misgaat of als er iets niet duidelijk is op de plaats waar het is en luisteren kies nu een van de paarden die we net gespeeld hebben blijf hoofd s tu k 5 zaza dat paard een tijdje zijn alsje het idee hebt dat de kinderen zich in hun mevrouw helderder geeft zaza de kakkerlak mee keuze hebben ingeleefd laat je weer stoppen als aan de vuilnisman dollie brengt zaza terug 43 organisatie in de klas alles kan op z n plaats je leest de hoofdstukken binnen een tijdsbestek blijven van twee dagen voor duur drie kwartier a een uur de opzet van deze les is een verwerking die in de tijd s middags bewegingssfeer ligt laat steeds andere kinderen accent op toneelspelen voor elkaar samenwerken spelen king scene 1 een kind speelt mevrouw helderder die naar buiten komt wild spuitend met haar spuit het hoofdstuk zaza is een afgerond en spannend bus ongeveer zes tot tien kinderen afhankelijk verhaal waarin optreden zaza pluk dollie me van de ruimte maken met kranten een meeuwen mevrouw helderder en twee vuilnis wenvleugelgeluid op hun stoel of staand of mannen zeven personen het verhaal kan inte lopend hangt weer af van de ruimte het graal gespeeld worden bewegen van de kranten geeft een aardig fladder verdeel de klas in vier groepen van zeven kinde effect ren als er meer kinderen zijn dan kan er een ex scene 2 mevrouw helderder komt haar eigen flat tra vuilnisman bij als er minder zijn kun je drie uit met een klosje garen geuniformeerd vergiet grote groepen maken op het hoofd jas aan zwaaiend met vlag weer ik liet de kinderen bij deze werkwijze naar de een meeuwenaanval nu met stemmen erbij me vier hoeken van de klas gaan regel was dat ze vrouw helderder houdt steeds ook een sleutel daar zachtjes afspraken wie wat ging doen het vast verloop van het verhaal was in dit geval al be scene 3 mevrouw helderder haalt de portier er kend dus er werd alleen een rolverdeling bespro bij de meeuwen zijn weg mevrouw helderder ken daarna volgde een vertonen van het verhaal lacht blij op het moment dat de portier weg aan elkaar loopt komen de kranten weer tevoorschijn me ik varieerde hierbij mijn werkwijze ik liet het ge vrouw helderder vlucht nog steeds met sleutel woon vier keer spelen wat de kinderen altijd heel scene 4 mevrouw helderder haalt de majoor boeiend vonden of ik maakte een verdeling in weer zijn de meeuwen stil op het moment dat vieren groep 1 speelt de eerste scene groep 2 hij weg is verschijnen ze weer een meeuw slaat hoe het verder gaat enz het nadeel van de laat de sleutel uit haar hand en brengt die naar pluk ste vorm is dat dan niet iedereen speelt hoofdstuk 8 d e luchtbrug hoofdstuk 6 en 7 karel met de houten poot en de meeuwen dollie speelt voor postduif en brengt boodschappen van pluk naar aagje karel met de houten poot een meeuw valt sa organisatie de klas kan blijven zoals hij is als men met zijn familie mevrouw helderder aan op alle kinderen moeten spelen is het nodig om on het moment dat ze het door haar bezette en als geveer tien korte oefeningen te bedenken naaikamer ingerichte huis van pluk verlaat wanduur ongeveer een half uur neer ze er anderen bijhaalt om haar te beschermmerking er zitten enkele oefeningen bij die men houden de meeuwen zich koest zodat nie geblinddoekt gebeuren nooit doen als een kind mand haar gelooft niet durft het is ook heel leuk om naar te kij resultaat van deze acties is dat mevrouw helder ken der het huis verlaat zodat pluk er weer in kan tijd als de kans op geconcentreerd spel het wonen grootst is liefst het begin van de ochtend organisatie

ruime kring in de klas of liefst in materiaal enveloppen mandje of tasje dropje een grotere ruimte koekje lepeltje suiker kopje water materiaal uit duur twintig minuten de klas dat je aan z n vorm kunt herkennen pun tijd onbelangrijk teslijper bordewisser blinddoek stukje zeep materiaal vergiet spuitbus klosje garen of an geurende bloem of plant koffie der handwerkattribuut regenjas vlag sleutel en accent op zintuiglijke ervaringen een stuk of twintig losse krantevellen accent op beweging geluid de aanleiding voor dit spel is het postduif spelen van dollie we gaan geen echte brieven sturen aa n 44 elkaar zoals pluk doet maar brieven die je kunt kinderen steeds gemakkelijker afgaat in een aan raden als je maar goed ruikt hoort proeft of tal lessen heb ik al wat aandacht besteed aan deze voelt manier van werken in deze les laat je eigenlijk organisatie een kind is postduif een kind afzen voor het eerst invulling en rolverdeling aan de der een ontvanger kinderen over na het afspreken volgt een presen horen de duif loopt vliegt van afzender naar tatie voor elkaar deze werkwijze neemt zeker ontvanger en geeft een gefluisterde boodschap een uur in beslag door geeft antwoord daarna zeggen de kinderen mocht deze opzet nog te zwaar zijn dan kun hardop wat er verteld is of doorgegeven zo je op de volgende manier werken een ervaring of houd je de aandacht van de grote groep erbij verhaal voortkomend uit het kringgesprek wordt voelen de afzender geeft de postduif een voor door een groepje gespeeld zonder afspraken voor werp uit de klas de ontvanger die geblinddoekt af alleen de rollen worden verdeeld is moet het raden en ook weer hardop zeggen andere manier je zegt dat je een vader of wat het was moeder een kind en een dokter nodig hebt en je proeven de afzender geeft de postduif in een en laat de spelers vanuit hun rollen improviseren velop een dropje koekje lepeltje suiker de ont het verhaal staat dan niet vast zoals bij de tweede vanger geblinddoekt proeft en raadt manier ruiken hetzelfde als proeven met bijvoorbeeld later op de dag lees je dikke dollie in gevaar koffie spons citroenplant voor losse oefening in de kring een zin of woord doorfluisteren bijvoorbeeld ik stuur een brief h oof d st uk 10 en 1 1 aan nog m aze l en e n wee r fr iete n e n d e te lev is ie hoofdstuk 9 dikke do l lie in gevaar deze twee hoofdstukken vormen samen een ver haal dollie verstopt zich in de tas van de dokter die omdat de televisie een belangrijke plaats inneemt bij aagje komt in menig mensen en kinderleven lijkt dit verhaal organisatie kring voor gesprek later halve kring me een goed uitgangspunt voor een les rondom bij spelen televisie we kunnen wat favoriete programma s duur een half uur tot een uur nemen en daarover spelen hoe zien de figuren tijd niet aan het eind van de dag eruit hoe praten ze accent op spelen vanuit eigen ervaring ik geef hiervoor weinig aan omdat de kinderen meestal zelf vol zitten en voldoende informatie deze les lees je het inleidende verhaal niet voor aandragen maa r begin je met een kringgesprek in dit hoofdstuk komt een dokter ten tonele we gaan met el hoofdstuk 12 d e ape k ettin g kaar praten over het gaan naar de dokter het kringgesprek wordt vooraf gehouden om te voor de stampertjes gaan aan elkaars benen hangen komen dat de voorgelezen tekst de eigen verhalen vanaf het balkon waardoor pluk die onderaan beïnvloedt bovendien is dit een erg spannend deze apekettin g hangt bij aagje naar binnen kan verhaal het wordt een beetje onnatuurlijk als je gluren hij durft niet gewoon aan te bellen is daarna nog eens over dokters gaat praten bang voor

mevrouw helderder het kringgesprek kan gaan over allerlei figuren in het gluren maken we tot onderwerp van deze les de medische sector dokter schooldokter tand organisatie kring arts het onderwerp leefde altijd erg bij de kinde duur drie kwartier ren die bij mij in de klas zaten na het praten tijd onbelangrijk kunnen we erover spelen de organisatie opzet accent op taal uitbreiding woordenschat en kan zijn snel een opdracht uitvoeren vier of vijf groepjes maken een spel waarin een dokter voorkomt de kinderen bedenken zelf inleidend hebben we een gesprek in de kring de rollen en verdelen die het is mijn e r v aring dat over hoe leuk het is om bij andere mensen naar als je geregeld in deze vorm laat werken dat de binnen te kijken door de brievenbus door he t 45 raam door het gordijn als je binnen bent en naar suggereren van een galerij tafel voor de dokter buiten wilt kijken zonder gezien te worden met papieren erop dokterskleding gluren is eigenlijk stiekem kijken accent op het in elkaar zetten van een toneel opdracht een groepje kinderen loopt rond bin stuk met vooral aandacht voor situering nen de kring en krijgt de opdracht om al lopend het volgende te doen probeer s terwijl je loopt we laten een middag keu r ig helemaa l spelen het te gluren te turen te zoeken met je ogen te sta is een mooi afgerond verhaal met veel actie erin ren te knijpen alsof je tegen de zon in kijkt de het verhaal kan op verschillende plekken ge groepjes wisselen steeds zoveel mogelijk liefst gespeeld worden die kunnen gebouwd worden in alle kinderen krijgen een beurt de klas zodat de kinderen echt van de ene naar de na deze inleiding geven we een serie snelle korte andere scene gaan de mogel ijkhe den hangen na opdrachten waar gluren in voorkomt kies twee tuurlijk af van de ruimte of drie kinderen uit en vertel een kort verhaaltje de plekken waa r in het be grip gluren voorkomt deze kinde de spreekkamer dokter en pluk ren krijgen een rol en gaan onmiddell ijk spelen het huis van mevrouw helderder dokter me ze die nen zich aan het verhaal te houden voor vrouw h aagje beelden galerij eventueel u i tleggen wat dat is pluk twee kinderen lopen op straat ze gluren naar en dokter binnen in een huis en zien een oude heer liggen het huis van de stampertjes vader stamper die niet op kan staan en met zijn armen zwaait tjes pluk mevrouw h ze rennen weg om hulp te halen van dit verhaal kan je een kleine produktie ma een kind loopt buiten het ziet iemand iets bij ken die de kinderen ook aan andere klassen kun een boom begraven het sluipt dichterbij en nen laten zien het is een voorbere i ding voor een gluurt door de struiken als de iemand weg is eventuele produktie over de torteltuyn graaft het kind een kist met goudstukken op het hoofd van een strenge school gluurt naar po ppenkast d e va k an ti e in e gwijk aa n z ee binnen in een klas en vindt de kinderen veel te druk komt opeens de klas binnen en zegt dat de in de periode dat we dit boek voorlezen kunnen leerkracht de kin deren rustiger moet laten wer we het spelen erover in de poppenkast doen ken het spelen met poppen spreekt kinderen meestal het prettige van deze korte spelen met korte in aan zeker als ze die pop zelf gemaakt hebben structie is dat het veel houvast geeft het thema het is handig om een poppenkast je te lenen of is bekend omdat de kinderen die gaan spelen al de kast te gebruiken die in de school is is er niet van tevoren weten dat ze gaan spelen luisteren ze zoiets dan kan je met een kleed of laken tussen geconcentreerd naar de opdracht veel kinderen de naar voren geklapte schoolborden iets impro kunnen spe l en omdat d e scenes en de in-

structies viseren het bord achter de lap kan als decor die niet lang mogen duren
nen de kinderen kunnen dat zelf maken hoofds tuk 13 ee n midd a g keu rig
mevrouw helderder komt kijken of het bij de stampertjes netjes is als dat zo is
mag aagje mee naar egwijk aan zee om aan te sterken snel ruimen de stamperts
alles op en houden theevisi te in een klein deel van het huis organisatie halve
kring elf kinderen spelen het spelen kan zonder afspreken vooraf het verhaal is
bekend duur een uur tijd niet belangrijk materiaal bezems dweilen stofdoeken
propjes stof rommeltjes stoelen en of tafels voor het afb 3 46 er zijn zestien sprek-
ende rollen en wat figu produkti e d e to rtelt u i n ranten die als toeschouwers bij
een concert van de familie stamper aanwezig zijn dit deel van het boek omvat zes-
tien hoofdstuk poppen kunnen eenvoudig gemaakt worden ken er is een on-
derverdeling van vijf scènes er het simpelste is niet al te grote papieren zakken
treden ongeveer vijfendertig verschillende figuren die je op je hand kunt zetten en
met bijvoorbeeld in op gekleurd sitspapier beplakt is in een les klaar na de voor-
bereiding in de vorm van allegaartje vereist weinig organisatie er moet in elk ge-
val en produktie poppenkast lijkt het me heel leuk voor iedere rol minstens een
pop zijn afspreken om zonder al te veel organisatie een spel te ma dus wie wat
maakt ken over de torteltuyn omdat het een prachtig wat ingewikkelder zijn
sokpoppen ongeveer verhaal is met een schitterende clou twee lessen of poppen
van papier mache en stof mijn idee voor een werkwijze is dit elke dag ge zeker vi-
er lessen bij deze laatste methode krijg durende ongeveer drie weken lees je een
hoofd je wel de duidelijkste karakters variatie beweeg stuk voor lijkheid eerste
dag hoofdstuk 1 en dat vijf tot tien minu ten naspelen l tweede dag hoofdstuk 2
het spel van de vorige so4 dag herhalen en het nieuwe eraan vastplakken i zo onts-
taat er een kettingeffect zodra een scene r van de vijf is afgesloten gaan we een
nieuw ket tingspel maken aan het eind beschikken we dan over een com 2 pleet
spel waar alle kinderen aan meedoen 1 het zal dan nog enkele spellessen kosten
om de vijf delen aan elkaar te lijmen maar dan is er ook l een kwaliteitsprodukt
geleverd in deze periode kunnen de kinderen in de hand vaardigheidslessen de-
cors costuums en attributen maken ik ga ervan uit dat de kinderen na het spelen
van de eerste serie lessen een vaardigheid met spel afb 4 hebben opgedaan die
het mogelijk maakt om de ze produktie in elkaar te zetten het spelen elementaire
dingen voor een produktie als sa je kan een produktie maken de hele vakantie
men iets afspreken en je daaraan houden het ge kan uitgespeeld worden in dat ge-
val kan er elke bruiken van attributen tekstverwerking die zijn dag een stukje ge-
speeld worden later worden alle allemaal aan de orde geweest en dus niet vreemd
stukjes een geheel deze werkwijze is een goede meer voorbereiding op de manier
van werken die ik ge zocht heb bij het spelen over de redding van de en tot slo t
torteltuyn alsje daarvoor kiest is het leuk als er wat mate zoek je andere boeken ri-
aal bijkomt ter decoratie zoals alle recente boeken van annie schmidt lenen wiert-
jes met as voor langhors bijvoorbeeld zich voor deze aanpak ik reis even door onze
uit oud kapot autootje toekomstige basisschool en opper het volgende hangmatjes
van de stampertjes sinaasappel leerplan netjes 4 5 en 6 jarigen pluk van de pette-
flet schelp lispeltuut 7 en 8 jarigen wiplala en wiplala weer eieren speelgoed echt
van snoep 9 en 10 jarigen otje je kan ook kiezen voor een wat minder strakke 11

en 12 jarigen minoes vorm en af en toe wat scenes eruit lichten en la ik zie het voor me elke school ontvangt een pak ten spelen ketje boeken met bijbehorende lessen aan he t 47 eind van elk schooljaar laat elke klas iets zien er laten voor fantasie uitstapjes omdat het zonde is wordt nooit over vergaderd of geevalueerd alleen die niet te gebruiken bij kinderen die in de lage maar gespeeld gekeken en geklapt re schoolleeftijd komen begint de werkelijkheid overigens als je echt voor de jonge kleuters met en het waarderen daarvan een grotere rol te spe pluk wilt werken zou ik andere lessen geven len en daardoor geven verhalen een kind van zes minder gericht op de grote lijn het geheel als steun in zijn spel wel op de beleving van het moment ik zou het een kind van vier heeft die aanzet meestal niet dus nog kleiner en fragmentarischer houden dan nodig een kind van acht kan zich al weer beter ik al gedaan heb in die eerste lessenreeks voor de redden zonder aanzet omdat het beter in staat is eerste klas afspraken te maken en daardoor minder afhanke ik zou niet aan een voorstelling denken ik zou lijk is van een concreet gegeven zeker als er in de me minder houden aan wat er precies gebeurt klas in de jaren ervoor aandacht is besteed aan de lessen zouden korter zijn en meer ruimte vrij spelen op school sinds de eerste ideeën over i ntegratie van kleuter en lagere school op papier kwa men heeft het ministerie van onderw i js enkele proef- tu i nen opgezet de zogenaamde integratieprojecten in dit kader geven enkele traditionele vernieuwingsscholen een vrije school een montessorischool en een jena- plan school vanuit hun specifieke onderwijs en maatschappijvisie inhoud aan de ko- lo integratie door hun specifieke situatie is de ontwikkeling naar een schoot voor 4 tot 12 jarigen bij hen al vaak een heel eind op weg de redactie meent dat andere scholen die met het integratieproces bezig z i jn profijt kunnen hebben van deze ervaringen wij vonden het ook belangrijk dat het freinet onderwijs in dit the- manummer een plaats zou krijgen door omstandighe den is het niet gelukt een voorbeeld uit de freinet p raktijk te kunnen plaatsen te zijner tijd willen wij een u i tvoerig a rt ikel over het freinet onderwijs in moer opnemen wij willen er i n dit verband op wijzen dat zo n beschrijving van een van die drie scholen niet meer is dan een voorbeeld andere scholen van dezelfde richting kun nen de integratie op een andere wijze hebben ingevuld dat de uitwerking van de projecten niet hele- maal hoeft overeen te komen met de uitgangspunten van de von zie onder meer het eerste art i kel belet ons niet deze vernieuwingsbewegin gen om haar werk te waarderen 48